

BU ENFLASYONİST GİDİŞLE TERS DOLARİZASYON ZOR GÖRÜNÜYOR

Hazine ve Maliye Bakanı Sn. Lütü Elvan Ankara Sanayi Odasında yaptığı konuşmada; "hem yapısal hem de dönemsel" pek çok riskle karşı karşıya olduğumuzu, oluşan hasarın giderilmesinin maalesef zaman alacağını belirttikten sonra ülkenin refahı için enflasyonla mücadelenin kazanılması gerektiğini ifade etti.

Bu konuşmadan hemen sonra Haziran ayı enflasyon rakamları açıklandı. Tüketici enflasyonu TÜFE yüzde 17.53'e, üretici enflasyonu ÜFE yüzde 42.89'a yükseldi. 2005 yılından bu yana Haziran ayındaki en yüksek yıllık enflasyonu yaşıyoruz. ÜFE'deki yıllık artış yüzde 42.89 ise son 32 ayın zirvesi. Bu gidişle yüzde 19-20'ler enflasyonunu yaşamak sürpriz olmayacak. Gelişmekte olan ülkeler enflasyon ortalamasının (4.99) 3,5 katı yüksek enflasyonumuz var. Zira ÜFE-TÜFE arasındaki makas (yüzde 25.36) çok yüksek. Üstelik ithal hammadde girdilerinin (çelik, demir, bakır, petrol) fiyatları dolar bazında bile çok yüksek artışlar gösterdi. Normalleşme ile birlikte iç talepte de artışlar olmaya başladı. Haziran ayında yaşanan kur artışları henüz fiyatlara yansımış değil. Maliyet enflasyonu ile talep kaynaklı enflasyonu birlikte yaşayacağız. Enflasyon sepetindeki 415 maddenin 306'sının ortalama fiyatında artış gerçekleştiğini göz önüne alırsak enflasyon sürecinin devam ettiğini söylemek mümkün. ÜFE'nin bir yıl önce yüzde 6.17 iken 2021 Haziran'ın yüzde 42.89'a yükselmesi enflasyon sürecinin ne denli hızlı seyrettiğini gösteriyor.

Enflasyon neden yüksek? Neden bir türlü fiyat istikrarını sağlamak mümkün olmuyor? Merkez Bankası açıklamalarında bu soruların cevabı net olarak veriliyor: "Yüksek ve oynak enflasyon görülen ekonomilerde üretim maliyetleri sık ve yüksek oranda değişmekte ve fiyatlar daha sık ayarlanmak zorunda kalmaktadır. Ayrıca yabancı para borçluluğunun yüksek olması döviz kuru ile üretim maliyetleri arasında doğrudan bir ilişki olmayan firmalar da fiyatlama davranışlarını değiştirmek zorunda kalabiliyorlar. Bunun yanında düşük reel faiz dönemlerinde Türk Lirası genelde daha yüksek değer kaybına uğruyor. Reel kur endeksi 60'ın altına düşerek tarihi en düşük seviyesine indi.

Enflasyonla mücadele konusunda söylemlerimizle eylemlerimiz birbiriyle tutarlı değil. Aynı hataları tekrarlayıp farklı sonuçlar bekleme alışkanlığından kurtulamıyoruz. Enflasyonla mücadele savaşının mutlaka kazanılması gerektiğini söyleyen ekonomi bakanı aynı zamanda KGF kaynaklı iki ayrı kredi kampanyasının çalışmalarını sürdürdüğünü söyleyebiliyor. BDDK ve Merkez Bankası bir yandan zorunlu karşılık kararları ile kredi taksit sayılarının azaltılması kararlarını açıklarlarken KGF kaynaklı kredi kampanyalarını ilan etmek birbirleriyle çelişkili kararlar. Talep güçlü, yerli para değersiz ya da enflasyon beklentileri ve fiyatlama davranışları bozulmuşsa para politikasının yeterli sıklıkta olduğunu söylemek zor. Döviz kuru artışı enflasyonun hem nedeni hem de sonucudur. T.L değer kaybettiğinde fiyatlar artar, enflasyon yükseldikçe de T.L değer kaybeder. Bu kısır döngü son yıllarda ülkemizde devam edip duruyor. TÜRKONFED'in araştırmasında 22.000 civarında şirketin enflasyonu üretim, yatırım ve ihracat gücünü sınırlayan bir faktör gördüğü sonucu çıktı. Bu süreçte gerek Ekonomi Bakanınca gerekse Merkez Bankası açıklamalarında söz edilen ters dolarizasyonu hedefleme yönündeki açıklamaları nereye koyacağız. Bu tür gidişatta bu yönde bir sonuç almak mümkün değil. Ülkemizde dolarizasyon oranı (Mevduat ve fon toplamı üzerinden) 2018 yılında yüzde 48.8 iken 2019 da yüzde 51, 2020 de yüzde 55.3 ve nihayet 2021 de yüzde 55.7'ye ulaşmış durumda.

Fiyat istikrarının sağlanması ve dalgalı kur uygulaması ters dolarizasyon için birer ön koşul niteliğindedir. 2018 yılından bu yana izlenen ekonomi politikaları bu iki ön koşulu da ihlal edici nitelikte olmuştur. Kredi furçası ile enflasyonu körükledik. Döviz rezervlerini satarak kuru sabit tutmaya çalıştık. Ekonomi literatüründeki kurallara aykırı bu politikalar gerek içerideki gerek dışarıdaki piyasalarda güven ve istikrarı bozdu. Yabancılar gelmemeye var olanlar da çıkmaya başladı. Yerliler de döviz taleplerini arttırarak mevcut mevduat ve fon toplamında yüzde 55 oranında tasarruflarını döviz cinsinden tuttular. (Zira ilk 6 ayda dolar, euro ve altının reel getirisi yüzde 1.8 ile yüzde 3 arasında, TL mevduatın reel getirisi ise (-) yüzde 1 negatif) Fiyat istikrarı komiteleri kurarak, döviz mevduatlarının zorunlu karşılıklarını arttırarak ters dolarizasyonu sağlayamayız. Güven, istikrar, söylem-eylem bütünlüğü, evrensel standartta hukuk, eğitim ve vergi reformuna öncelik vererek doğru, net ve klasik para politikası uygulamalıyız.